

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrala: mag. Simona Hvalič Touzery

Francija: Vzpostavljanje novega modela medgeneracijskega sobivanja

V Franciji od poletja 2004 vzpostavljajo nov model medgeneracijskega sobivanja med srednješolci in starimi ljudmi, namen katerega je rešiti dvojni problem – osamljenost starih ljudi ter pomanjkanje stanovanj za dijake. Ena od sodelujočih organizacij pri projektu poveže dijaka, ki išče stanovanje, ter starega človeka, ki je pripravljen na to obliko sobivanja. Dijak nato biva pri staremu človeku in mu v zameno za brezplačno nastanitev pomaga pri raznih opravilih ter mu dela družbo. Da ne bi prišlo do nesporazumov, v organizaciji sestavijo pogodbo med starim človekom in dijakom, kjer so natančno določene naloge obeh. Vendar je v Franciji težko najti stare ljudi, ki bi bili pripravljeni deliti stanovanje z neznancem, zato se ta model širi počasi, za razliko od Španije, kjer že sedem let uspešno izvajajo tovrsten model medgeneracijskega sobivanja. Razlog za počasno širjenje modela v Franciji je, da stari ljudje ne želijo sprejeti najstnikov, o katerih imajo slabo stereotipno predstavo. Stari ljudje želijo »popolnega najstnika«, najstniki pa prav tako nimajo realnih predstav o starih ljudeh. Kljub temu je s strani najstnikov veliko več prošenj (20x) kot pa ponudb starih ljudi. V preteklem letu so tako uspeli »združiti« le 60 takšnih parov. Vsekakor pa gre za model, ki ga bi bilo vredno vpeljati tudi v Sloveniji, saj je zelo uspešen pri odpravljanju osamljenosti starih ljudi ter premoščanju medgeneracijskih razlik.

Objavljeno v: G. Wallon, v: Liberation 23.6.2005

VB: Raziskava o odnosu med starimi starši in vnuki(njami)

Britanska nacionalna študija je v okviru programa *Staranje (Growing Older Programme)*

pokazala heterogenost družin starih staršev in njihovih vlog. Tretjina starih staršev je bila mlajša od 60 let, večina med njimi je bila še vedno poročena. V raziskavi je bil najmlajši stari starš star 37 let, najstarejši pa 84, najvišje število vnukov pa je bilo 23. Družine vnukov niso bile uniformne. Raziskovalci so potrdili, da kljub kompleksnosti družinskih vlog stari starši ostajajo pomembni za družino. Hkrati pa so vnuki zelo pomembni za stare starše, saj pozitivno vplivajo na kvaliteto njihovega življenja. Dobrih 80% starih staršev je omenilo, da so vnuki veliko prispevali h kakovosti njihovega življenja. Raziskava je pokazala, da so stiki med starimi starši in vnuki precej pogosti – trije od petih starih staršev so jih namreč videvali tedensko. Raziskovalci so identificirali tri glavne oblike pomoči: praktično, denarno in čustveno. Stari starši, še posebej stare mame, so pomemben dejavnik otroškega varstva. Nekateri stari starši so čutili odgovornost, da pri varstvu pomagajo več, kot bi želeli, z namenom, da pomagajo zaposlenim staršem. Sicer pa so bili skoraj vsi stari starši v tej nacionalni študiji povezani s svojimi vnuki (samo 0,5% jih ni nikoli videlo svojih vnukov), hkrati pa so se zavedali, da morajo ohraniti ravnovesje med zagotavljanjem opore in obnašanjem, ki bi pomenilo vmešavanje. Če je prišlo med starimi starši in starši do konfliktov glede vnukov, se je to običajno zgodilo, ko so bili vnuki še majhni.

Objavljeno v: <http://www.shef.ac.uk/uni/projects/gop/GOFindings22.pdf>

Svet: OECD objavila poročilo o staranju in politikah zaposlovanja v Franciji

V okviru OECD je pred kratkim izšlo poročilo o staranju in politikah zaposlovanja v Franciji (*Ageing and employment policies - France*). V poročilu so v ospredje postavljeni izzivi,

s katerimi se bo morala zaradi staranja prebivalstva – kljub številnim reformam pokojninskega sistema – soočiti Francija. Kot odziv na demografske spremembe so v Franciji leta 2003 uvedli pokojninsko reformo, ki se ukvarja predvsem z višanjem stopnje zaposlenosti med starejšimi ljudmi. Stopnja zaposlenosti v Franciji je namreč po 50. letu veliko nižja kot v drugih državah OECD. To še posebej velja za manj izobražene delavce, med katerimi je bilo leta 2002 v starosti med 50 in 64 let zaposlenih le 51% (na Islandiji 88%, v Švici 80% in 78% na Japonskem). Načrti omenjene pokojninske reforme se v praksi še ne izvajajo. V poročilu so kritično ovrednotena prizadevanja francoske vlade na tem področju v zadnjih desetletjih ter v zadnjem obdobju. Podani so tudi konkretni predlogi, povezani z zaposlovanjem starejših od 50 let. OECD predlaga, da bi morale biti plače, usposabljanje in delovni pogoji prilagojeni starajoči se populaciji in da naj bi se dvignila minimalna upokojitvena starost. Poročilo opozarja na pogosto neustrezen menedžment človeških virov v podjetjih in javnih službah, kar bi lahko ob pomanjkanju reform na tem področju v prihodnosti zaposlenim prineslo resne posledice. Več informacij o poročilu lahko dobite na strani: www.oecd.org/dataoecd/52/58/34591763.pdf.

Objavljeno v: ILC Policy Report, april 2005 :4; povzeto po OECD (2005).

»Ageing and employment policies - France«

Japonska: Raziskava o zaposlovanju starih ljudi

Japonsko ministrstvo za zdravstvo in delo je objavilo publikacijo o pogojih zaposlovanja starih ljudi (*“National Survey of Employment Status and Conditions of Older Persons”*), kjer ugotavljajo, da se je udeležba oseb, starih od 55 do 69 let, na trgu delovne sile povečala na 71,5% za moške in 45,6% za ženske. Porast je bil v zadnjih štirih letih bolj skromen – 0,6% za moške in 0,3% za ženske –, kar odraža izboljšanje ekonomskih

razmer v državi. Kljub temu pa so ti deleži udeležbe na trgu delovne sile v omenjeni starosti najvišji med državami OECD. Raziskava je tudi pokazala, da je 45% anketiranih delodajalcev izjavilo, da je pomoč javnega sektorja (npr. dodatna usposabljanja starejših zaposlenih) nepogrešljiva pri večanju zaposlovanja starejših delavcev. Poročilo je v glavnem napisano v japonščini, dobi pa se ga na strani: www.mhl.gov.jp.

Objavljeno v: Osako M., v: *ILC Policy Report*, julij 2005:3,4

ZDA: Poro-ili o participaciji starih ljudi na trgu delovne sile ter o kraji identitete prek interneta

AARP je objavila več poročil, med drugim o udeležbi starejših moških in žensk na trgu delovne sile v ZDA (*“Update on the Older Worker: 2004”*). Med drugim so ugotovili, da je udeležba na trgu delovne sile med starejšim prebivalstvom (v poročilu so jih definirali kot osebe, stare 55 let in več) med leti 2003 in 2004 porasla s 35,7% na 36,2%. Več informacij dobite na strani: http://assets.aarp.org/rgcenter/econ/dd114_worker.pdf. Velja omeniti še eno zanimivo poročilo in sicer o kraji identitete prek interneta (*“Gone Phishing: The Internet and Identity Theft”*), do katere prihaja prek e-pošte ali spletnih strani. Ta problematika naj bi zadevala vse več starih ljudi, ki uporabljajo internet. Vsako leto naj bi 10 milijonov uporabnikov interneta doživelo neko obliko kraje identitete, do katere prihaja, ker posamezniki na internetu posredujejo svoje osebne podatke. Več informacij dobite na strani: www.aarp.org/research/frauds-scams/fraud/fs118_phish.html.

Objavljeno v: *ILC Policy Report*, junij 2005: 5

Azija in Pacifik: Letno poro-ilo Komisije ZN za ekonomska in socialna vprašanja v Aziji in Pacifiku

Komisija ZN za ekonomska in socialna vprašanja v Aziji in Pacifiku (»UN Economic

and Social Commission for Asia and the Pacific») je objavila 291 strani dolgo letno poročilo o ekonomski in socialni problematiki v Aziji in Pacifiku (“*2005 Economic and Social Survey of Asia and the Pacific: Dealing with shocks*”), v katerem med drugim obravnavajo dinamiko staranja prebivalstva v regiji v posameznih državah. V poročilu omenijo, da bo število ljudi, starih 60 let in več, do leta 2050 naraslo na 1,2 milijarde, kar bo predstavljalo četrtno prebivalstva te regije. V poročilu predstavijo, na kakšen način se lahko vlade odzovejo na izzive, ki jih prinaša naglo starajoče prebivalstvo. Pozivajo vlade, naj oblikujejo ustrezne politike, še posebno zdravstveno in pokojninsko reformo. Poročilo dobite na strani: http://www.unescap.org/pdd/publications/survey2005/survey05_full.pdf.

Objavljeno v: ILC Policy Report, maj 2005: 4

Svet: Reformiranje sistema socialnega varstva

NCPA (National Center for Policy Analysis), ameriška raziskovalna organizacija, je objavil poročilo o reformiranju sistema socialnega varstva (“*Reforming Social Security: Lessons from Thirty Countries*”), ki proučuje, kako je trideset držav izvedlo reformo socialnega sistema ter vanj vključilo privatni sektor. Analiza drugih sistemov daje dragoceno informacijo o tem, kako ohraniti nizke stroške administracije, kako zmanjšati tveganje, kako preprečiti revščino med starimi ljudmi ob vključevanju privatnega sistema v sistem socialnega varstva. Poročilo dobite na strani: <http://www.ncpa.org/pub/st/st277/st277.pdf>

Objavljeno v: ILC Policy Report, julij 2005: 4

Afrika: Afri(ko) prebivalstvo se stara

Na kontinentu s 53-imi državami in mnogimi urgentnimi problemi, staranje prebivalstva

pogosto ni na prioritetni listi. Ganska sociologinja Nana Apt pa opozarja, da je predstava o razširjeni družini, ki bo poskrbela za stare ljudi, napačna, saj se tudi v Afriki družina spreminja. Čeprav je njena raziskava pokazala, da so mladi še vedno čustveno navezani na stare ljudi v družini, pa zaradi majhne plače velikokrat ne morejo poskrbeti niti zase. Veliko k upadanju razširjene družine prispevajo migracije. Mladi odhajajo v službo v mesta, mnogi izobraženi mladi pa migrirajo v VB in na Nizozemsko. Poleg tega se zaradi HIVa/AIDSa, večja delež starih ljudi, saj večinoma zbolevalo mlajše generacije. Stari ljudje najprej prevzemajo skrb za svoje bolne otroke, po njihovi smrti pa skrbijo za vnuke in to v obdobju, ko že sami potrebujejo oskrbo. Zaradi slabega socialnega varstva so stari ljudje v težkem položaju. Samo dve afriški državi, Namibija in Južna Afrika, imata univerzalni pokojninski sistem.

Objavljeno v: Blair Gould A., 11.2. 2005, na: Radio Nederland Wereldomroep, www.wereldomroep.nl.

Japonska: Nov svetovni rekord v teku na 100 metrov v starostni kategoriji od 95 do 100 let

Za konec pa novica, ob kateri se spominimo na našega pokojnega olimpijca Leona Štuklja, ki je navduševal s svojo telesno vitalnostjo v visoki starosti. 95-letni japonski šprinter Kozo Haraguchi je v starostni kategoriji 95 do 100 let nedavno dosegel rekord v teku na 100 metrov,. To razdaljo je pretekel v 22-ih sekundah in s tem izboljšal prejšnji rekord za 2 sekundi. V tej starostni skupini je Haraguchi, ki je tudi svetovni rekorder na 100 metrov v starostni kategoriji 90-94 let (leta 2000 jih je pretekel v 18,08 sekundah) tekmoval sam.

Objavljeno v: AFP v Le Monde, 19.05.2005